

Хозирги пайтда бутун дүнедә золарб мұмкін болған ОИТС касаллигига доир жуда күп тадқындар олип борилмокда. Бирок унинг давосини тоғызы жуда күйин кемчекмөд. Бу өпидемия қарши баъзи бир вакциналар топилган-

субтилплигига таъсири үрганила-ди) ва башқа давлатларда (В субтилпига таъсири) ўтказилмоқда. Ҳамма AIDSVAX продуктлари "gr. 120" номли Вин оқсиллар асосида тайёрланган. Вирус бу оқсилни хужайрага кириш учун бошқа "gr.

мақсади заарлардан ҳужайра-ларни йўқ қиласидаги иммун жавобни вижудга келтиришидир. Вакциналарнинг яна бир тури Найроби ва Оксфорд университетлари билан LAVI (International AIDS vaccine initiative) хамкорлигига топилган. Вакцинада ДНК ва РНК ИИВ (Субтил А) бор. Найробидаги олим-лар ўз проектини Кенепа AIDS Vaccine Initiative (ОИТСга қарши Кения вакцинасининг инициати-васи) деб атасади.

Ҳал этилмаган масала-

ОИТС УЧУН ВАКЦИНАЛАР – ЧИНМИ ЁКИ ЁЛГОН?

Ортирилган иммун-такчиллиги Синдроми (ОИТС)
Азиз биродар, бу сұлбар сен үчүн нимандыр бил-
дирадими? Баъзилар учун балки билдирад, лекин
остига солаёттан касалликлардан бирориди.
1981 йилнинг ёзиди ОИТСнинг биринчи күри-
диганнан методларини билиш учун 5 йил сарфлан-
касалликнинг бошланганига 20 йил бўлди, бу
ушиб 20 йил ичиди ОИТС бутун дунёга тарқалиб кет-
ди, кўйидаги сонларга бир аҳамият беринг:

лиги ҳақида матбуотда бир қанча маколалар чөртлигига кўпчи-
лигимизга сир эмас, қуйида янан шу масалалар ифода этишга хара-
кат килимиз.

Ушбу айтиб ўтилган
вакциналар борлиги,
уларнинг аниқ натижага
бериши ҳали тўла-тўқис
исботланган эмас, лекин
олимлар шу натижага
жуда катта уринишлар
билин тобора яқинлашиб
кемоқда.

Вакциналарга доир
тадқиқотларнинг бир
канчаси ҳайвонларда
ўтказилиди: улардан бир
нечаси организмни Инсон
Иммун-таксисиги вирусига
ўхшаш вирусдан ҳимоя қила
олишини кўрсатади.

Қуйида бу вакциналардан энг
истикболилари ҳақида сўз боради:
Улар бошқа касалликларга
ишлатиладиган вакциналардек
зарарсизdir. Кўп ҳолларда улар-
нинг таъсири минимал даражада
бўлган инъекция килинган жойда
оғигина қизариш, у ҳам тез орада
йўқолган.

Тадқиқотчиларнинг фикрига
кура, бадан иссиқлигининг ошиб
кетиши, бош оғриғи ва гриппга
ўхшаш ахвол каби симптомлар
ҳамма вакцинаға хос. Унинг учун
кўп ҳолларда бир қанча хохловчи-
ларга плацебо (актив бўлмаган
субстанция)ни инъекция қилишган.
Бу вакциналарни реал таъсири
психологик таъсиридан
фарқини билдиш учун қилинган.

VaxGen Америка компаниясида
ишлаб чиқариладиган AIDSVAX
деган моддади вакциналарнинг
текшируви АҚШ, Канада, Нидер-
ландия, Пурто Рико ва Тайландда
муваффакияти ўтди. Вакциналарнинг
сивовлари Тайланд (В ва Е

41" номли оқсил билан бирлашти-
риб ҳарқатланади. Вируснинг
хужайрага кириш йўлига барҳам
беришнинг бир воситаси — бу
оқсилларнинг бирига (ёки иккиси-

Украинада бутун аҳолидан 1%ни ОИТС билан ка-
салланганилар ташкил этади.
Эстонияда касалланганилар сони 1999 йилда 12 на-
фар бўлса, 2001 йилнинг бошида 1112га етди.

Буларнинг ҳаммаси оддий сонлар эмас. Бу сонлар
ортида инсонлар ҳаёти турибди — миллионлаб ин-
сонлар ҳаёти.

ОИТС — давосиз! Тирик колишининг бирдан-бир йўли
— ютирилмаслик. Ютирилмаслик учун нима қилиш ке-
раклиги ҳақида кейнинг сафар гаплашамиз.
Ёшларнинг ОИТС ва Гиёхвандликка қарши мәри-
ғий дастури ёрдамида тайёрланди.

Вируснинг ҳужумига қаршилик
сифатида ВИН билан заарларнинг
хужайраларни ўлдирадиган хужай-
раларнинг сонини кўлайтириш
керак. Бу хужайравий иммун
жавоб дейлади.

Улар AVENTIS PASTEUR компаниясида ишлаб
чиқардиган ALVAC вакциналари В субтилпига
таъсирига асосланган бўлишига қарамасдан, Америка тадқиқотчиларнинг натижалари бу вакциналарнинг
бошқа субтилплигига таъсири
борлигини аниқлади.

ALVAC вакциналари сивовлари Угандада олип
борилмокда.

Сивовларнинг

га) қарши анти-модда ишлаб
чиқиши. Лекин бу ягона йўл эмас. Вируснинг ҳужумига қаршилик
сифатида ВИН билан заарларнинг
хужайраларни ўлдирадиган хужай-
раларнинг сонини кўлайтириш
керак. Бу хужайравий иммун
жавоб дейлади.

Ешларнинг ОИТС ва
Гиёхвандликка қарши
маъриғий дастури ёрдамида
Саида ИНОФОМОВА
тайёрлади

шакарни саклашни сабаби
зарур. Бу оилавий шифохона
деган шифохори, деганда тиббиётдаги қандай ўзгаришларни
англаш мумкин. Бундай тизимга ўтиш бизга керакми? Барчани ўйлантираётган ушибу саволларга жавоб топши мақсадида ўзбекистон Республикаси Соғлиқни саклаш вазирининг ўринбосари, Тошкент шаҳар ҳокимлиги Соғлиқни саклаш бош бошқармасининг бошлиғи Миралишер ИСЛОМОВ билан сұхбатлашдик.

Айтиб ўтиш кай даражада амалга
оширилтиши?

Аввало, бир нарсани таъкидлаб
ўтишим жонз, мамлакатимизда соғлиқни саклаш тизимини ислоқ
қилиш борасида кўптина амалий
ишлар килингани, буларнинг барчиси ахоли саломатларни
тиклаш, аёллар, болаларнинг соглом, баркамол бўлиб вояга етишлари
учун хизмат қилиди. Соғлиқни саклаш тизимидан биринчи навбатда
поликлиникалар, тез ёрдам хизмати
ва клиникалар, ташхис марказларни
тубдан ўзгаришиш учун ислоқ
қилиш масаласи йўлга кўйилди.

Дастлаб поликлиникаларни оилавий
шифохонага айлантириш учун
хукуқий, меъёрий хужжатлар тўплами
нишлаб чиқиши зарур эди. Ва бу
тез фурсатда мутахассисларимиз
кўмугида ишлаб чиқилиди. Қисқа
вақт оралигида эса Тошкент шаҳар
Соғлиқни саклаш бош бошқармаси
оилавий шифохона тизимини қабул
қилиди. Энди биз босқичма-босқич
ушбу тизимга ўтпимиз.

— Оилавий шифохоналарнинг
фаoliyati қандай тартибда ташкил
этади?

— Оилавий шифохоналарга
айлантирган поликлиникаларда 18
та ўйналиш бўйича мутахассисларга
хоналар ахратиши режалаштирил-
моқда. Улар аввалгидек беморларни
оила шифохорларнинг тавсиялари
бўйича қабул қиливаларидан. Ши-
фохорлар истиқомат қувлчиларнинг
сони 1000 тадан 1300 тагача
бўлган 200 нафарга оилалар
мавжуд ҳудудларга биринчириб
кўйилади. Уларнинг ишлари иккى
сменада ташкил этилади. Биринчи
сменада ўтагана оилаларнинг хона-
дига борадилар, иккинчи сменада
эса поликлиникаларда ўз ўйналиш-
лари бўйича қабул ўтказишади,
беморларни кундузги шифохонада

ёки уйда даволайдилар. Бу оилалар
эса ўз навбатиде битта шифохор
назоратидаги бўллади.

— Оила шифохорининг иши қандай
тақсимланади, унинг вазифаси нима-
лардан иборат?

— Унинг оиладаги асосий фаoliyati
аниқ тартибга кўра йўлга кўйилган,
яни оила шифохори оила аёзларини
дастлабки кўридан ўтказади, бир
қатор оддий маслаҳат-ташхис текши-
ривларни ташкил этилади, тезда ташхис
кўйишга лаёкатли бўлиб, зарур
туғилганда беморни тегишили ихтисаси

лашган тиббиёт муассасасига
ётказиши тўғрисидаги масалани ҳал
этади. Бундан ташқари оила шифохорининг
мажбуриятлари доирасига профилактика ишлари, ижтимоий
касалликлар ташхиси, тумга касал-
ликларни ҳисобга олиш ва назорат
қилиб бориш, соглом турмуш тарзи
гоясни шакллантиришни каби
юмушлар ҳам киради. Оила шифохори
ҳамшираси билан ўзига бориб, оила
аёзларини тиббиёт текширудан
ўтказади.

— Унинг оиладаги асосий фаoliyati
аниқ тартибга кўра йўлга кўйилган,
яни оила шифохори оила аёзларини
дастлабки кўридан ўтказади, бир
қатор оддий маслаҳат-ташхис текши-
ривларни ташкил этилади, тезда ташхис
кўйишга лаёкатли бўлиб, зарур
туғилганда беморни тегишили ихтисаси

УЧ АВЛОД РАШУВИ

Тошкент тўқимачилик ва енгил саноат
институтида Қарияларни қадрлаш йили
муносабати билан "Уч авлод" деб ном-
ланган кечака ўтказилди. Кечага институтда
фаoliyati кўрсатиб кетган, ҳозирда пенсия
ёшидаги уч юз нафарга яқин устоз му-
раббийлар тақлиф қилинди.

— Ҳар бир ўзбек оиласида кексалар иззатини жой-
ига кўйиш азалий одатларимиздан саналади, —деди кек-
са ўқитувчи Ҳожинисо Зуфарова "Туркистон-пресс"
мухбира. — Биз шу даргоҳда ўқидик, тарбияландик ва
култублаб алабаларни воғоят етказади. Ҳожирги кунда биз-
лар тарбиялаган ёшлар мамлакатимиз турли бўғинла-
рида хизмат қилишади. Тилагим, юртимизда доимо
тинчлик, хонадонларимизда фароновлик бўлсин. Ёш-
ларимиз ҳам ортимиздан эргашид, обўюли хизматчиликлар
булиша, биз улардан хурсанд бўламиз. Қариялар йили
муносабати билан институт равнақи учун хизмат қил-
ган пенсия ёшидаги уч юз нафарга яқин сабиқ ҳодим-
ларга хомийлар томонидан пул маблалари топширилди.
Шунингдек, бир пиёда чой баҳонасида ўтказилган
даврага институтнинг "Ипак парилари" дастаси файз
киритди.

«Turkiston-press»

ISLOHOT VA INSON

Ишда мағнатдорлик бўлсанагина...

— Айтинг-чи, сиз бошқароётган акциядорлик
жамияти ўз олдига кўйган вазифаларни етари
даражада удалай олятими?

— Бемалол айтишим мумкин, акциядорлик жамия-
тимиз умумий ҳолда ўтган йилдаги режалаштирилган
шахарларни амалда бажара олди. Ишни яхши ташкил-
лаштириганимиз бос ўтган йилни яхшигина фойда
билан якунладик. Йиллик ўсиш эса 2000 йилга нисба-
тан 121,6 фоизини ташкил этиди. Корхонанимиз чиқарган
акциялар учун дивидент тўловларда 17,3 фоизни ёки 1
та ақцияга 173 сўмни ташкил киди.

— Бозор муносабатлари жараённида
иктисолидётта содир бўллаётган ўзгаришлар по-
чта-алоқа хизматига ҳам ўз таъсирини ўтказмай-
ти, албатта.

— Ҳал ҳўжалигининг қатор тармокларидаги бўлгани
каби алоқа корхоналаридаги ҳам ўзгаришлар рўй бер-
моқда. Бугунги кунда алоқачилар бозор муносабат-
лари талабларидан келиб чиқкан ҳолда иш юрит-
моқдалар.

Биз ҳам ғаoliyati жамияти бошқарувчи Хосият
ЖАЛИЛОВА билан сұхбат

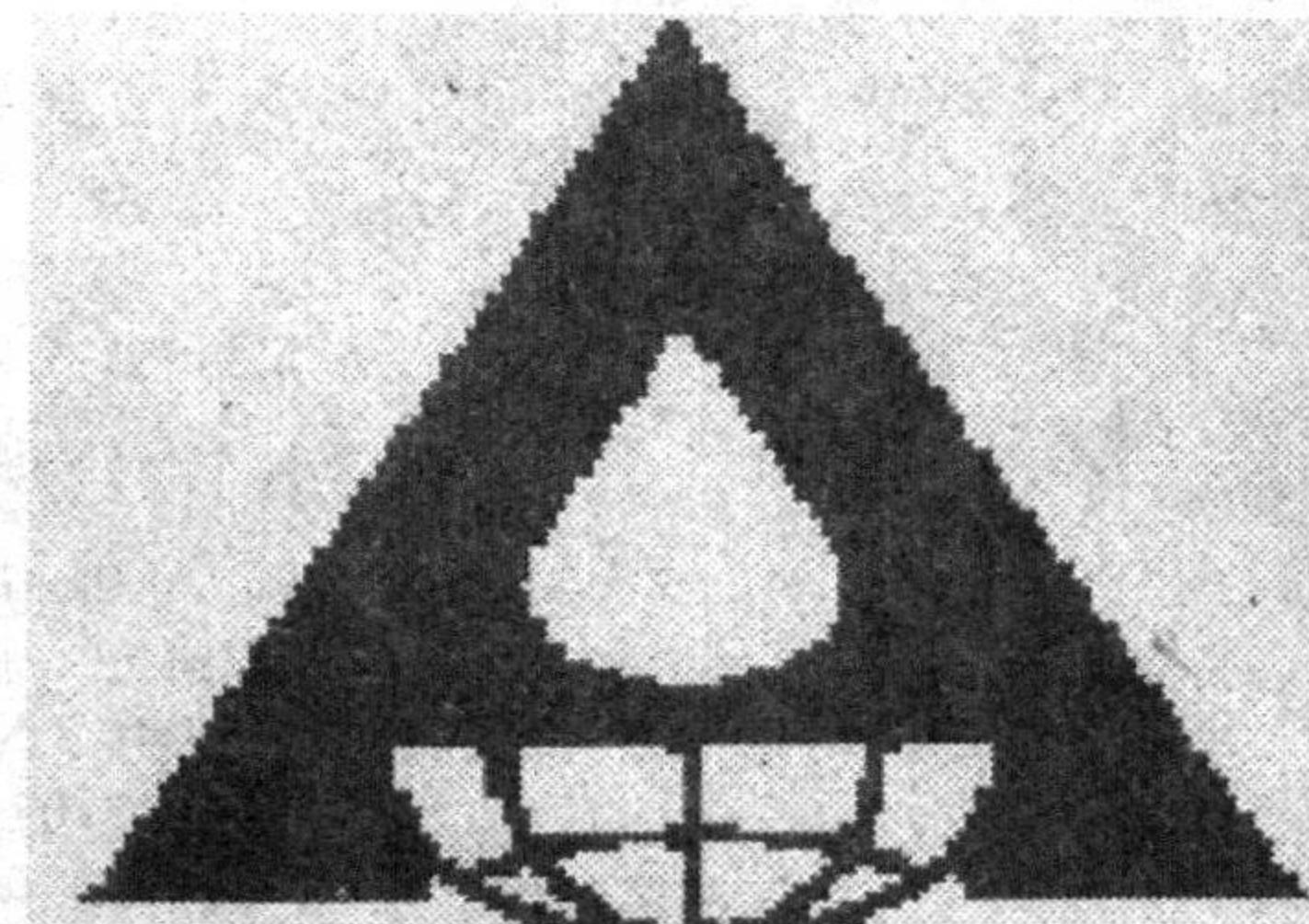
олиши манзарларни ташкил қилияпмиз. Ишни шундай
режалаштиридикки, ишчи-ходимларимиз ўз асосий
фаoliyatlariни бажараётган бир пайтда газ, электрон-
энергия тўловларини ийғиш; телеграммалар жўнатиш;
телефраф, ҳалқаро сўзлашувлар, логотерия конгтовар-
лар, конверт сотовуарларни амалга ошириш; ДАН
жарималари, сув, давлат суғуртаси тўловларини қабул
килиш; ишларни ҳам амалга ошириш; ДАН
ташкилларни ўз вақтида етказиб берниш тўла-
тыминлантипти?

— Вақтили матбуотларни турли жўнатмаларни
эгаларига ўз вақтида етиб бормаслиги, нафакат
уларга, балик бозига ҳам анчагина нокулайлик туди-
риши мумкин. Уйлаги мисқидаги барча туманларда
12 та филиалларимиз ишлаб турибди. Марказлардан
узоқ, чекка жойларда эса 161 та алоқа бўлумларимиз
дунё андозаларига мос равишида. Қарорларни
бўлумларни барча туманларни ташкил қилинди.

— Қорхонада ишчи-хизматчиларнинг моддий
манбаатдорлиги, уларнинг ижтимоий мухофазаси
тасминлаш қандай йўлга кўйилган?

— Қачонки, ишда мағнатдорлик бўлсанагина, ишчи
ўз касбига меҳр ва содиқлиги билан хизмат қиласи.

Ҳожирги кунда акциядорлик жамиятимизда 809
нафар ходимлар иш юритаётган бўлса, уларнинг
ўтган йилда ўтча ойлик машия республикаидан
урнатилган энг кам иш ҳакининг беш бараварини
ташкил

Оролни кутқарыш халкарко фонд
GEF Агентлиги
В Компоненти
Ўзбекистон миллий ишчи гурухи

кечидлар. Қайта ишлаш саноатида қуйидаги асосий йўналишлар ривожланди: органик масса, ўғит ишлаб чиқаришада, қозғас макулатура, янги қозғос олишида, қайта металь қуйиш. Унутмаслик керакки, қайта ишлаш кўмиш ва ёқицандан кўра чиқинди мумасини самаралироқ ҳал қилиш усулидир. Негаки, кам маблағ талаб қилади, энергияни иқтисод қилиш ва атроф-мухити асрараш имкониятини беради.

Муҳаје ЗОКИРОВА